

Emma Mazrak

**povjesničarka umjetnosti, viša asistentica
na Akademiji likovnih umjetnosti
Univerziteta u Sarajevu**

**Hvalov zbornik i knjižno slikarstvo
srednjovjekovne Bosne na prijelazu
XIV. u XV. Stoljeće**

**doktorska disertacija
mentor: dr.sc. Predrag Marković, izv. prof.**

**Disertacija je obranjena 4. ožujka 2014.
godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta
u Zagrebu, pred povjerenstvom:**

**dr.sc. Milan Pelc, znan. savj.
dr. sc. Sanja Cvetnić, red. prof.
dr. sc. Dino Milinović, izv. prof.**

SAŽETAK

Hvalov zbornik je jedan od najznačajnijih spomenika knjižnog slikarstva srednjovjekovne Bosne, no njegov sitnoslikarski ures nije dovoljno, a ni na zadovoljavajući način analiziran i interpretiran. Kako je riječ o kodeksu koji je pisao pripadnik Crkve bosanske *krstjanin* Hval nastojao se zacrtati širi povijesno-crkveno-jezični okvir u kojem je nastao a radi razumijevanja iluminacije pripadnika ove crkvene organizacije čiji nauk i u današnjici nije dostatno objašnjen. Uvodom u sakralnu književnost srednjovjekovne Bosne, pregledom iluminiranih rukopisa nastalih na ovome tlu, analiziranjem zajedničkih karakterističnih motiva kao i onih sasvim osobenih, uspostavljanjem poveznica s umjetnošću Istoka i Zapada, odnosno ikonografskim i stilskim analizama na pojedinačnim primjerima, pokušava se definirati povijesno-umjetničke odrednice ove grupe rukopisa u cjelini. Kritičkim osvrtom na dosadašnja istraživanja *Hvalova zbornika*, kao i analizom oslika uspostavlja se nove veze, prije svega one koje se odnose na likovna izvorišta pojedinih sitnoslika kao i na one koje se tiču pitanja

njihove provenijencije. Razlučivanjem rada dvojice sitnoslikara, *krstjanina* Hvala i popa Butka, odnosno njihovom identifikacijom, atribucijom i redefiniranjem autorstva oslika, nastojao se predstaviti cjelokupan opus i jednog i drugog umjetnika, kako bi se što cjelovitije sagledao njihov način rada i stilskoga izraza, veze iluminacije s tekstom, utjecaja domaće i inozemne umjetnosti, te pitanja predložaka i prototipova koji su umjetnicima služili kao uzor. Shodno tom postupku, a kako je pop Butko izuzev dijelova Zbornika oslikao i *Hrvojev misal*, rađen je i kritički osvrt na dosadašnja istraživanja Misala kao i komparativna analiza s ovim kodeksom. Izuzev tehničkog opisa *Hvalova zbornika*, predstavljanja izvornog slijeda folija u kodeksu i pregleda iluminacije, nastoji se ustvrditi mjesto njegova nastanka, odgovoriti na pitanja vezana za suradnju dvojice sitnoslikara, skriptorija u kojem je kodeks oslikan kao i uloge Hrvoja Vukčića Hrvatinića kome su rukopisi posvećeni. Na kraju rada se iznose zapažanja vezana za rukopise srednjovjekovne Bosne, resistematizira i klasificira ih se temeljem njihovih oblikovnih karakteristika tj. načinâ na koji se organizira slikani list, kao i stilsko-ikonografskih odlika. U tom kontekstu izdvajaju se rukopisi koji su zasigurno nastali u krilu Crkve bosanske, pokušava se proniknuti u značenje njihovog likovnog repertoara, a u tom svjetlu se valorizira i rad Hvala *krstjanina*, pisca i sitnoslikara Zbornika. x